СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 165. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 17. липня, 1929. VOL. XXXVII. No. 165. Jersey City, N. J., Wednesday, July 17, 1929. THREE CENTS.

ФАРМЕРСЬКА РАДА ПОЧИНАЄ СВОЮ РОБОТУ

ГУВЕР КАЖЕ ЇЙ ОПИРАТИСЯ НА КООПЕРАТИВИ.

ВАШИНҐТОН, 16. липня. — Фармерська Рада, створена президентом Гувером для помочі фармерству, почала нині свою роботу, відбуваючи своє перше засідання.

На сьому засіданню зявився президент Гувер та відчитав Раді свій поклик, у якому радить Раді спиратися в своїй діяльности на існуючі фармерські кооперативи. Він радив теж Раді не сподіватися осягнути щонебудь за два тижні; робота, для якої вона покликана, може дати плоди тільки по довшій праці.

У склад Ради входять представники ріжних рільничих спеціяльностей, як: управи тютюну, управи бавовни, годівлі худоби, молочарства. Головою Ради є Леґ, що покинув свій 100,000-доляровий джаб у Гарвестер Інтернешенел.

КРАВЕЦЬКИЙ СТРАЙК КІНЧИТЬСЯ.

РОБІТНИКИ МАЮТЬ ПАРАДУВАТИ НА ЗАКІНЧЕННЄ БОРОТЬБИ.

НЮ ЙОРК, 16. липня. — Принявши услівя умови, заключеної між представниками кравецької юнії та представниками підприємців, страйкуючі кравці вертають нині до роботи. На закінчення страйку відбудуть робітники демонстраційний похід улицями міста. Сподіються, що в поході возьме участь до 10,000 робітників.

Офіціяльне підписаннє умови відбудеться теж урочисто, бо в ратуші, в присутности мейора міста, віцеґубернатора стейту та представників чотирох товариств підприємців.

ФИЛИПИНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ТАРИФИ.

ДОМАГАЮТЬСЯ РІВНОЧАСНО ПОВНОЇ САМОСТІЙНОСТИ.

ВАШИНҐТОН, 16. липня. — Перед сенатовим комітетом для фінансових справ, що розглядає тепер справу тарифи, станув як свідок Мануел Роксас, предсідатель филипинської палати послів, та домагався від конґресу скасовання мит на товари, висилані з Филипинських островів.

Рівночасно свідок заявився за признаннєм Филипинам повної самостійности від Злучених Держав.

УРЯД ПАЛИТЬ КОРАБЛІ, НАБУДОВАНІ В ЧАС ВІЙНИ.

ВАШИНҐТОН, 16. липня. — З огляду на те, що ніхто не зголосився закупити 200 деревляних кораблів, збудованих урядом підчас війни, а удержаннє їх коштує поважну суму гроша, уряд постановив їх спалити.

Спаленнє має відбуватися на ріці Потомаці під Вашинґтоном та має розтягатися через 12 місяців. Досі спалено вже 115 кораблів. Пересічний кошт будови такого корабля виносив коло міліона долярів.

УРЯД ЗАПОВІДАЄ НОВЕ УПОВАЖНЕННЯ ДЛЯ ВИРОБУ ГОРІВКИ.

ПОТРІБНО БУДЕ ПІВТОРА МІЛІОНА ҐАЛЬОНІВ ГОРІВКИ ДЛЯ МЕДИЧНИХ ЦІЛЕЙ.

ВАШИНҐТОН, 16. липня. — З огляду на те, що припас горівки, потрібної для медичних цілей, вичерпується, департамент скарбу має незадовго надати уповажнення для виробу нового запасу.

Треба буде виробити півтора міліона ґальонів медичної горівки.

ЗАХОДЯТЬСЯ КОЛО ОБЧИСЛЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНҐТОН, 16. липня. — Федеральні урядники відбули нині конференцію в справі обчислювання безробітних у Злучених Державах.

Конференцію відкрив секретар торговлі Лемонт, вказуючи на потребу такої статистики та на роботу уряду в тому напрямку до сього часу. Він рівночасно піднів недостачі дотеперішної системи та завізвав учасників конференції найти кращі способи.

НЕЩАСНІ ВИПАДКИ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ.

МИЛВОКІ, Вискансин, 16. липня. — У стейті Вискансин случилися вчора дві залізничі катастрофи.

Поїзд залізниці Шикаґо Нортвестерн Рейлровд ч. 5., їдучий з Маршфілд, вилетів зі шин коло стації Принстон, здер яких 300 стіп тору та звалився з насипу. Машиніст і один кондуктор вийшли з випадку з такими покаліченнями, що ледво чи лікарям удасться вдержати їх при життю.

У несповна пів години після сього випадку коло стації Томаг, на другій секції залізниці Шикаґо, Ст. Пол енд Пасифик наїхав поїзд зі залізничими причандалами на зворотницю й вивернувся. Під поїздом загинули пічкур і один „брейкмен".

БУДУТЬ ПРОГАНЯТИ ДИПЛЬОМАТІВ ЗА ПОСПІШНУ ЇЗДУ.

ВАШИНҐТОН, 16. липня. — Щоби покласти край звичаєви чужокраєвих дипльоматів їздити, не оглядаючися на американські обмеження скорости, сенатор Каравей з Аркенсо заповів, що він внесе в конґресі проект закона, на основі котрого дипльомат, що дозволяє собі на скору їзду проти американського закона, має бути відосланий назад до рідного краю.

ВПЛИВ ПОСТУ НА ДІЛАННЄ ОТРУЇ.

КОВЛД СПРИНҐ ГАРБОР, Лонґ Айленд, 16. липня. — У Біольоґічній Ляборaторії Лонґ Айленда виголосив д-р Савант, що стоїть на чолі отруйного відділу сеї ляборaторії, відчит про вплив посту на діланнє отруї.

Він заставляв морські свинки постити, а відтак давав їм ріжних отруй та приглядався, як вони ділають. Каже він на основі сих дослідів, що деякі наркотики, як атропіна і хініна, не мають такої сили на звіря, що випостилося. Більшість отруй ділає на випощений орґанізм далеко сильніше. Лише декотрі мають такий самий вплив.

ХЛОПЕЦЬ ЗАГИНУВ ВІД КОПНЕННЯ КОНЯ.

У шпиталі Роберта Пекера в Ричфорд, Н. Й., умер 14 с. м. 13-літний Норман Зимер, місцевий сільський хлопчина, наслідком внутрішних ушкоджень тіла, які він одержав, як минулої пятниці його копнув кінь.

БОРОТЬБА З БАНДИТАМИ.

Шістьох бандитів зі шайки Кокоса звели в мочарах коло Констанци (Румунія) завзяту боротьбу з румунськими жандармами. У першій бійці бандити вбили одного жандарма, взяли в неволю другого та ранили третього. Бандити вживали крісів і ручних ґранат. Коли жандарми прийшли скріплені, бандити втекли, забравши зі собою свої припаси амуніції.

ЗА ЩО КАРАЮТЬ.

Окружний суд в Тернополі засудив Ольгу Богачевську на 50 золотих кари за те, що мала відтягати шкільну дітвору від участи в державному святі в листопаді минулого року.

КУЛЬТУРНІ ВЗАЄМИНИ УСРР З ЗАКОРДОНОМ.

При всеукраїнському товаристві культзвязку з закордоном утворено пресбюро. Воно постачатиме закордонній пресі інформаційні матеріяли, дописи, наукові статті, тощо. Головне завдання бюра — правдиво інформувати чужоземне суспільство про радянське будівництво, культурне життя УСРР в усіх його галузях. Пресбюро складається з 7 секцій. До його складу ввійшли наукові діячі, працівники преси, викладачі ВИШів, письменники, мистецькі діячі та инш.

Пресбюро звернулося до всіх наукових дослідницьких закладів УСРР з проханням надсилати відомости про свою наукову роботу. Пресбюро культзвязку вже звязалося з берлінськими, париськими, празькими, львівськими та Злучених Держав періодичними виданнями. Ці ґазети й журнали згодилися періодично вміщувати інформації й статті з державного й культурного життя УСРР.

ЖІНОЧА КООПЕРАТИВА „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО" У ЛЬВОВІ.

В галицьких часописах появився огляд діяльности кооперативи за рік 1928. — з котрого виходить, що спілка в тому році значно поступила вперед, — отже сам оборот зріс в трое. Кооператива веде два відділи: видавничий („Нова Хата") і промислово-торговельний, займаючися виробом і збутом головно вишиванок. „Нова Хата" приєднує собі чимраз ширший круг абонентів, а разом з тим видавництво розбудовується чимраз краще щодо якости й обильности змісту. Хоч спілка розпоряджає лише малими фондами (всього около 2,000 п. зл.), то вспіла вже навязати торговельні зносини з Америкою, де українські вишивки мають великий попит. Останні загальні збори рішили розвинути аґітацію за придбанням більшого числа членів, власне в цілі придбання більших основних фондів до успішного використання тих можливостей, які перед спілкою отвираються.

УКРАЇНЕЦЬ В КАНАДІ ВИЗНАНИЙ ЧЛЕНОМ КАНАДІЙСЬКОГО КОПАЛЬНЯНОГО ІНСТИТУТУ.

Канада має богато копалень золота, срібла, ніклю, міди, цинку, вугля, нафти і ин. Недавно відкрили пошукувачі мінеральних скарбів землі, нові копальняні простори в північній Манітобі. На розбудову цих копальняних теренів видано і постійно видається великі міліони на дороги, залізниці, верчення і дальші відкриття. Богато розумних і підприємчивих людей з ріжних частей світа, а переважно відважних Американців, бере участь в використанню і розбудові цих новововідкритих мінеральних земель, бо розумні люде мають певність доброго зиску.

За діяльність в розбудові канадійських копалень Канадійський Інститут для Копалень і Металюрґії признав своїм членом Українця, п. В. Семця. Ця інституція гуртує людей, які є інжинірами, або копальняними фаховцями і має на цілі скріпляти розвій канадійських копалень. Коли з марті 1929 р. в Роял Александрія Готелю був зїзд того інституту, на котрім були присутні найвизначніші ґеольоґи і гірничі експерти цілої Канади і державні міністри, п. В. Семець був запрошений також. Копальняний інститут Америки репрезентував на згаданім зїзді Сер Скат Торнер, директор інституту з Вашинґтону.

Канада хоч молода країна, однак робить знаменитий поступ і цих, котрі причиняться до використання мінерального богацтва цього краю, чекає велика будучність.

НАЙСТАРША ВИБОРНИЦЯ.

В Тотенгейм коло Льондону живе старушка, яка має вже 103 роки і яка явилася до урни, щоби віддати свій голос. Сержант поліції предложував їй свою поміч, але вона відкинула її під мотивом, що є ще встані сама виконати виборче право. Старушка називається Ганна Годлей і голосувала тепер перший раз. „Ти, молодче, стань там з боку", сказала вона до сержанта, який хотів запровадити її до кабіни голосування. „Я знаю сама, як треба віддати голос; я не є дурненька паннунця, як ті, що приходять до голосування. Я знаю сама, де треба поставити знак. Аби ти не думав собі, що не маю поняття про політику. Я виховала 12 великих дітей і працювала ціле своє життя. Я люблю час від часу потягнути собі трохи горівки, але притім почуваю себе здорова і непотребую нічиєї помочі. З голосуванням жінок робимо нову пробу. Не думала я, що доживу ще цього моменту".

РОЗПРАВА ЗА ШПІОНАЖУ В ПЕРЕМИШЛІ.

Перед окружним судом у Перемишлі йшла 12. червня розправа проти Фр. Григоровича, обвинуваченого в шпіонажі на користь сусідньої держави. Григорович вернув із ЧСР у 1928 р., куди виїхав після українсько-польської війни в 1918 р. Він навязав взаємини з радєвиком Годинцем. У грудні 1928 р. Григоровича арештували і тоді — як каже акт обвинувачення — найшли при ньому шпіонський матеріял. Григоровича засудили на 4 роки тюрми.

ПИЛЬНО ОБЕРІГАТИ ПАМЯТКИ СТАРОВИНИ.

Всеукраїнський комітет охорони памяток культури склав список найважливіших памяток культури місцевого значіння, що потребують охорони та поновлення засобами місцевих органів. Серед цих памяток є чимало таких, що безперечно заслугують на увагу масових екскурсій. Цінні памятки старовини розкидані на всій території УСРР.

З найвизначніших памяток слід відзначити на Одещині Усатівські руїни, Воронцовську палату, будинок Пушкіна, намятник Рішиле, турецьку фортецю Хаджі-бея.

На Прилуччині на найбільшу увагу заслугують — могила Гребінки, палата декабристів Волконських, флігель Скоропадського, на Криворіжжі нагробок отам. Івана Сірка, на Шевченківщині — стародавня так звана „Святославова башта", палата ґрафів Понятовських, будинок декабриста Шервуда, у Київі церква Андрія Первозванного, що її збудував славнозвісний Растреллі, Золоті Ворота — єдина памятка XI-го століття й т. ин.

Укрнаука вимагає, щоб усі окрвиконкоми негайно вжили заходів до охорони та поновлення всіх памяток на їхній території.

НАПАД ЖИДІВ НА РЕКРУТІВ.

Ранком 10/VI. приїхали до Заліщик новобранці із сіл Колодрібки, Синьків та Костільник в числі 30 чоловіка. Один з них, купуючи в жидівки булку, посварився з нею ізза якоїсь дрібниці, на що надбігли жидки і почали бити хлопця в лице. На крик побитого збіглися гурмою жиди з камінням, колами і ножами (переважно різники з яток) та з вереском „ґвалт, ратуйте" кинулись бити зовсім спокійних рекрутів. Заатаковані рекрути боронилися з роспукою голіруч, однаєе перед розяреною жидівською товпою, чисельно значно більшою, не могли нікуди втекти. Упоєні побідою розюшені „відважні" жиди побили смертельно одного зовсім невинного парубка з Костельник, який спокійно сидів на возі (дістав колом в голову), одному розпороли живіт, та ще кількох тяжко поранили. Тяжко ранених відставлено до місцевого шпиталя, де вони борються зі смертю. З жидів не потерпів ніхто. Арештовано 18 виключно жидів, між ними Презнера, гуртівника збіжжа і яєць (який, почавши свій інтерес зі скупу яєць кошиками по селі, доробився до експортера). Жидівська і польська преса представляє цю подію тенденційно як українську провокацію, яка згори була уплянована. Послідні відомости: один з тяжко ранених помер у шпиталю, а один з пробитою головою збожеволів. — Отже такий фактичний стан. Тимчасом, жидівський варшавський кореспондент віденської ґазети „Нає Фрає Пресе" подав в дні 14. червня для заграниці про ці події провокаційну відомість, а саме написав: „В східногалицькому селі (?) Заліщики почали вчера українські студенти нападати і грабувати жидівські й інші склепи. Прийшло до кровавої сутички з поліцією, в якій убито одного Українця, 10 поранено, а 16 увязнено".

В МОСКВІ ВІДБУВАЮТЬСЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ КИТАЮ

У ДЕМОНСТРАЦІЯХ БЕРУТЬ УЧАСТЬ ВІЙСЬКОВІ. ГРОЗЯТЬ КИТАЄВИ ВІЙНОЮ. БОЛЬШЕВИКИ ВИКОРИСТУЮТЬ МОМЕНТ ДЛЯ СВОЇХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.

МОСКВА (СССР), 16. липня. — Як протест проти захоплення Китаєм Східньо-Китайської залізниці у Москві відбуваються масові демонстрації народа та військових. Всі промовці грозять Китаєви війною, заявляючи, що радянські громадяне зможуть оборонити свою соціялістичну державу.

Тепер ще ніхто не може сказати, як далі будуть розвиватися події. Можна думати, що трохденний термін, який Москва дала у свойому ультиматі Китаєви, буде продовжений, бо богато часу забрав переклад його на китайську мову та пересилка до китайського уряду.

Радянський уряд, як звичайно, використовує патріотичне піднесення серед мас, викликане загрозою зовнішньої війни, й старається поліпшити своє внутрішнє становище. Впершу чергу большевики збільшують внутрішню індустріяльну позичку з 500 міліонів рублів до одного міліярда, а також стараються збільшити час праці на ріжних фабриках та піднести продуктивність фабричного робітництва.

АНҐЛІЯ А РАДЯНСЬКА РОСІЯ.

УРЯД МЕК ДОНАЛДА ПРОСИТЬ БОЛЬШЕВИКІВ ПРИСЛАТИ СВОГО УПОВНОВАЖЕНОГО ДЛЯ ПЕРЕГОВОРІВ. КИТАЙСЬКА АРМІЯ СИЛЬНІША ВІД РОСІЙСЬКОЇ.

ЛОНДОН (Анґлія), 16. липня. — Міністер справ закордонних Гендерсон, відповідаючи на запит у палаті послів, заявив, що анґлійське правительство звернулося через норвежське до радянського уряду, щоби Москва прислала уповноваженого для переговорів у справі відновлення дипльоматичних зносин. Відповіди на це ще не одержано. Думають, що большевики можуть поставити питання: або негайне повне відновлення дипльоматичного звязку, або нема що про це говорити.

Хоч большевицький ультимат Китаєви може причинитися до війни на Далекому Сході, то в Анґлії мало вірять у можливість війни. Тут уважають китайську армію більше боєздатною, ніж червона армія. Крім того Китай має виґідніші комунікаційні шляхи, ніж Росія через Сибір.

АМЕРИКАНЦІ ЇДУТЬ НА РАДЯНЩИНУ.

БУДУТЬ ЇЗДИТИ ПО РОСІЇ В СПЕЦІЯЛЬНІМ ПОТЯЗІ. БОЛЬШЕВИКИ НАКАЗАЛИ ЇМ „СПРОЛЄТАРИЗУВАТИСЯ".

БЕРЛІН (Німеччина), 16. липня. — Звідси виїхали 99 американських промисловців, політиків і журналістів. Вони мають намір обїздити значніші російські торговельно-промислові райони, щоби ознайомитися з економічним становищем у Росії. Вони будуть їздити в спеціяльнім потязі в складі шести ваґонів і двох ваґонів їдальні.

Большевики заявили Американцям, щоб їх жінки не брали зі собою нічого шовкового, або дорогого й роскішного убрання. Таксамо мужчини не повинні носити своїх циліндрів, фраків, смокінґів і взагалі дорогого убрання, бо це, мовляв, не личить у пролетарській державі.

РОБІТНИЧЕ СТАНОВИЩЕ ГІРШАЄ.

БАВОВНЯНІ ФАБРИКИ ЗАГРОЖУЮТЬ ВИПЛАЧЕННЯМ ПІВ МІЛІОНОВИ РОБІТНИКІВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 16. липня. — Міністер праці почав переговори з фабрикантами манчестерського району в справі наміченого ними звільнення з бавовняних фабрик 500,000 робітників. Фабриканти кажуть, що вони не можуть платити такої високої платні робітникам, яка є тепер.

Робітники заявляють, що кожна спроба зменшити заробітну платню викличе напруження відносин. Федерація власників бавовняних фабрик вже переголосувала зменшення платні робітникам на 12%, яке має прийти після 29 липня.

ПО ВСІМ.

ІДЗІКОВСЬКОГО ПОХОВАНО НА ОСТРОВІ ҐРАЦІОЗА. КУБАЛЯ В ШПИТАЛІ У ГОРТІ.

ГОРТА (Азорські острови), 16. липня. — Очевидці катастрофи польського літака „Маршал Пілсудський" кажуть, що Ідзіковський був убитий відразу при зударенню літака об землю. Кубалю силою удару підкинуло кільканацять стіп догори. Він легко поранений, але терпить сильно на загальне потрясення.

Польський військовий корабель „Іскра" привіз до шпиталю у Горті Кубалю. Залога „Іскри" брала участь у похороні на острові Ґраціоза летуна Ідзіковського.

МОСКАЛЬ ОСЯГНУВ ЗЛОДІЙСЬКИЙ РЕКОРД.

БРЮСЕЛЬ (Бельґія), 16. липня. — Спіймано злодія, що обікрав бельґійського короля, коли він купався в Маріенкарі. Поліція арештувала злодія в той час, як він хотів продати в ювелірнім склепі королівські годинники.

На допиті виявилося, що злодій є Москаль на призвище Ічін. Він висловив жаль, що не знав, що обкрадає короля.

„ЕВРОПА" ЗНОВУ ТРОХИ НЕ ЗАГИНУЛА.

ГАМБУРҐ (Німеччина), 16. липня. — Коли спускали на воду пароплав „Европу", що знову відновлений після пожежі, почувся сильний вибух біля нього. Але корабель уже був на воді й тому вибух його не ушкодив. Тепер переводиться слідство, щоби виайти причину цього вибуху.

Другий такий самий корабель, „Бремен", сьогодня виходить перший раз до Америки. Тепер стає на направу третій великий німецький корабель „Колумбус", на якому будуть змінені всі машини, щоби побільшити його скорість.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩОБИ СПРАВА НЕ ПРИЗАБУЛАСЯ

Уже півтора десятка літ доходить, як у Каліфорнії запроторено в тюрму юнійного провідника Тому Муні. Засуджено й замкнено його за те, що він мав кинути бомбу на санфранциску демонстрацію за военним приготованнем та вбити сим способом кілька осіб.

Від самого початку справи не переривалися протести проти сього засуду як проти найогиднійшого приміру клясової несправедливости. Розправа відбулася серед такої підозрілої обстанови, що вона замісць перекопати про вину, переконала про невинність підсудного. До того виринали щораз нові факти, які ставили розправу в щораз гірше світло. Свідкам, на основі котрих зізнань засуджено обжалованого, доказано кривоприсягу. Мимо сього Тому Муні держали далі; при помочи сього нового безправства старалися затерти перше, при помочи котрого його заперто.

Стали відтак піддавати засудженому, щоби він попросив о помилуванне. Запевняли, що як він тільки на се згодиться, то його пустять на волю. Та Тома Муні тепер показав незломну волю. Він заявив: „Помилуванне не дарованне кари, а дарованне кари є для винуватих!" Він невинний, і тому для нього не помилуванне, а відкликанне вироку. Коли йде о помилуванне, то помилування мають просити ті, що видали несправедливий присуд.

Сей незломний дух юнійного провідника зеднав йому більше прихильників, як весь процес і вся кара. Тепер уже почалася на серіо публичка акція за його звільненням з тюрми. Наперед сенатори Най і Гвілер виступили перед сенатом у Вашинґтоні з ревеляціями ганебної кампанії, що довела до засуду Томи Муні. За визволенням з тюрми Томи Муні повели акцію ґазети Скрипса-Говарда, яких є в Америці двацять-шість. На Ореґонськім університеті виступили члени факультету права з домаганнем, щоби справу Томи Муні розслідити та признати його невинним. Нарешті каліфорнійський ґубернатор С. Янг обіцює, що він на вакаціях простудіює цілу справу та розгляне питанке, чи Томі Муні належиться звільнення з тюрми.

Нарешті наспів уже час, що відай найзавзятійші вороги юнійного руху не важаться піднести руки проти юнійного провідника, котрий за свою вірну службу робітництву посивів у тюрмі.

ПЕРСПЕКТИВА УКРАЇНСЬКОГО ПАСІЧНИЦТВА В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Україна здавна славилась як молоком і медом пливуча країна. Українська родюча земля надавалась прекрасно до рільництва, а в тім до годівлі худоби, а українська рослинність, богата в квіти, повні нектару, давала прегарну підставу пасічництву.

Після думок учених пасічництво в Европі найперше розвинулось над Чорним морем. Вже в зарані української державности становить мід і віск поважну галузь української торговлі, а дальше предмет міжнародніх умов київських князів з Греками. З тої причини одно з перших місць в першій українській книжці законів із часів Ярослава Мудрого посвячене охороні пасічництва.

А коли тепер часть українських земель підпала під Польщу, їх медоносність є децидуючою для цілости пасічництва під Польщею; бо найвідповіднішими околицями до плекання пчоли є західні українські землі, а головно Волинь та Тернопільщина.

Потверджує се в цілости польська статистика з р. 1921. Статистика ся начислює в цілій Польщі 730,000 улиів. З цего припадає на західно-українські землі 300,000 улиів. З тих 300,000 припадає 200,000 на рямкові улиї, а 100,000 на звичайні.

Пересічно дають нерямкові улиї 5 кільоґрамів меду, а рямкові 5—12 кґ. меду, а в Галичині місцями 18 кґ., а в подиноких стрефах на Волині та Тернопільщині по 25 кґ.

Супроти повисшого стану Українці в Галичині й Волині, шукаючи доріг до матеріяльного підвигнення нашого хліборобства, звернули пильну увагу на пасічництво. В тій цілі основав у Львові в р. 1926 інж. Архипенко з Київщини кооперативу „Рій" і пасічничу часопись „Українське Пасічництво". Зосібна основано в маю 1928 року у Львові при „Сільськім Господарі" пасічничу секцію.

Головним завданням кооперативи „Рій" є виріб і торговля пасічничими знарядами й торговля медом, а пасічнича секція має вести культурно-освітну роботу серед українських пасічників на західно-українських землях.

Обі згадані організації працюють тепер спільно. Наперед спільно видають пасічничу часопись п. з. „Український Пасічник", бо оснований інж. Архипенком орган „Українське Пасічництво" переніс сам інж. Архипенко до Луцька, де тепер він оселився. Дальше ведуть обі згадані організації на передмістю Львова званім „Яловець" майстерню пасічничого знаряддя і штучної вощини, а також досвідну пасіку в ріжного рода улиях, а головно в українських і американських. Ведеться там також плянтація медодайних рослин. Вкінці спільно ведуть сі організації у Львові продаж пасічничого знаряддя, штучної вощини й меду.

Крім сього „Сільський Господар" удержує одного пасічничого інструктора, який обіздить край і учить поступового пасічництва.

Се все робиться власними силами, уряд не дає Українцям жадної допомоги, уряд піддержує зате енерґійно польські пасічничі організації, які між иншими удержують на наших землях 9 інструкторів пасічничих, дві досвідні пасіки і один пасічничий орган.

Українці вірять, що й без державної допомоги, власними силами створять могучу пасічничу орґанізацію, яка успішно працювати буде для піднесення українського пасічництва і добробуту українського народу.

ДИТИНА НА ЛІТНИЩІ

Літню пору повинні батьки вихіснувати для здоровля і відпочинку дітей. Та не всі батьки мають для цього нагоду, щоби їх діти бодай кілька тижнів на рік побули в горах, над морем чи взагалі десь подальше від нездорового міського повітря. Така подорож із дітьми для матері є всім иншим, лише не відпочинком, та мати годиться на всякі невигоди, коби лише дитині вийшло це на добре. Та, на жаль, часто й так не буває. Часто можемо почути, як мати після повороту з вакацій нарікає:

— Вакацій не мала добрих. Поправді діти цілий час хорували, то з жолудком було недобре, то перестуджувалися. Замісць відпочати та прийти до сил, вони висохли ще більше.

Такі і подібні нарікання часто можна почути, але треба признати, що дуже часто виною цього самі батьки.

Першою причиною буває тут **неправильність.** Ось нпр. мати з кількома дітьми їде на вакації з клунками харчів. І вже зачинають братися до тих харчів ледви всіли до ваґонів. Чого то не їдять вони в залізниці на переміну: хліб з маслом, овочі, чоколяду, цукорки, тісточка — потім на найближчій стації пють содову воду, ковбаски їдять. Коли де приходиться довше ждати на стації, пють каву, їдять тісточка або якісь теплі страви, а потім, як вернути до ваґону, їдять знову. **Чи вдома давала би яка мати так дітям їсти?** Таку мішанину страв! Ні! Певно, що ні! Вдома все йде по порядку, в пору. Чомуж підчас подорожі, на літнищі має бути інакше? **Причиною цього безперервного їдження певно не є голод, а скорше нудьга!** А чиж скуки не краще позбутися читанням книжки, часопису, а вже на місці, на вакаціях, забавами, іграми та не переладовувати діточих жолудків часто й шкідними стравами.

Колиж ми вже на місці, то чомуж не держатися би порядку при відживлюванню дітей? А навпаки, на вакаціях можемо бачити дітей, як вічно бігають із надїдженими скибками хліба, помащеного маслом, з ковбасками або мороженим. Колиж прийшла пора обідати, то вже діточі жолудки повні всяких солодощів і тоді мати на силу накормить дитину зупою, мясом, леґуміною, хоч дитина проситься та боронить перед їдою.

А жолудкові нерви, головно ніжних і нервових дітей, реаґують уже дуже наслідком зміни повітря, води, хліба та потребують якогось часу, щоби приноровитися до тих нових обставин. Та коли їм ще переладовують жолудки, замісць щоби їх пощадити, зменшують їх час потрібний на травлення, а накладають на жолудок більше праці, то самособою дитина мусить хорувати на жолудок. І тоді цілі вакації проминають без хісна.

Як з їдженням, так теж і з **відпочинком.** Діти рвуться до забави, шукають для себе ріжних пригод і вражінь, тож найрадше цілий день уганяли би. Купаються цілими годинами, мандрують, ходять по горах, бавляться. Як це все корисне є, таксамо всяка надвишка, надмір — передовсім у початках — є шкідлива, хоч цього зразу годі пізнати. Що торкається **купання,** то треба придержуватися давнього правила: **пять хвиль у воді це золото, десять це срібло, пятнацять — олово. Довше ніж чверть години до 20 хвиль і частіше ніж раз на день не повинні купатися навіть здорові та сильні діти, принайменше не в морській воді.** При воздушних, соніщних купелях одяг дитини повинен бути як найтонший та як найбільше пропускати воздуха. Дуже важне є, **щоби після обіду відпочати яку годинку.** Навіть і на вакаціях **діти повинні йти вчасно спати.** А саме на вакаціях можна бачити, як батьки тягають за собою малих, перемучених дітей поза десяту, одинацяту годину вночі, чи-то по пляжі, чи по розривкових льокалях. Чогож потім чудуватися, що діти нервові та невеселі!

Спокій, правильність, легкий харч, богато молока, зеленини (городовини) й овочів, мало ласощів, не перемучуватися та держатися здалека від хвилюючих і денервуючих розривок (для старших), це найпевніщий та найуспішніший спосіб, щоби вихіснувати як найбільше вакації для дітей і для себе самого!

Степан Мусійчук.

НЕ НАРІКАЙМО НА ДОЛЮ.

(Присвята Братови Остапови).

Не нарікаймо на долю, мій Брате!
Одного ми батька нещасні сини,
А доля наша — нам треба се знати —
Се доля лукава нашої Вітчини.

* *

Тобі прийшлось в ріднім краю жити
Й дивитись очима на злидні усі;
Мені в чужині довелось тужити
І згадувать тільки рідний край у сні.

* *

Щаслив ти, Брате, що можеш хоч чути
Шум рідного поля і рідних степів;
І я у чужині щаслив міг би бути,
Щоб міг я позбутись тужливих думків.

* *

Щасливий бувби я тут на чужині,
Не бачивши горя й братніх сліз гірких,
Та думка тужна о рідній країні
Не дасть відпочити по трудах тяжких.

* *

І док' у неволі наш нарід ме жити,
Щасливими бути не можемо ми:
Свою частку трудів ми мусим зносити,
Док' ми ще невільні, Вкраїни сини.

* *

Бо нарід рідний в неволі нещасній
Терпить до часу лиш, док' сонце зійде;
Як зійде сонце веселе і ясне,
Тоді й нам луч щастя воно принесе.

В. Кедровський.

1919 РІК

(20).

Січові Стрільці, бачучи хаос і безсилля центральної влади, всіма силами старалися скріпити її. Вони прагнули до створення військової диктатури на чолі з С. Петлюрою, але той категорично відмовився, не знайшовши в собі досить сили волі, щоби таке тяжке завдання взяти на свої плечі. Вже при облозі Києва виявилося, що в Директорії було лише два члени, які уявляли собою певну індивідуальність. Це був Винниченко та Петлюра. Инші були при Директорії лише для декорації, а користи з них було стільки, як з козла молока. Тому військові, а в першу чергу Січові Стрільці, цілком природно вважали потрібним звільнити центральну владу від зайвого баласту в ній.

Винниченко, ізза своєї імпульсивности і нерівности та ставлення інтересів клясових вище національних, не надавався зовсім на диктатора, що вів би український нарід до створення своєї суверенної й надклясової держави. Крім того й військо його зовсім не знало й не любило. Тому природно самі обставини висували С. Петлюру на чоло в проводі української державно-національної боротьби, але він від того відпекувався, можливо відчуваючи свою слабість і брак відповідної для диктатора твердости характеру. З сумом доводиться констатувати, що український нарід не знайшов у себе у відповідну хвилю такого провідника, яких мали наші вороги большевики, чи навіть Поляки.

Крім того скликався Трудовий Конґрес, передбачить національне обличя якого було досить важко. Властиво не можна було сказати згори, яке він займе становище в питанню суверенности української держави. А тому серед військових цілковито ясно склалася думка, що колиб Конґрес хоч найменьшим натяком показав би, що він не твердо стоїть на позиції повної суверенности української держави та незалежности її від Московщини, то він мусить бути негайно розігнаним. Але Конґрес справив нам приємну несподіванку, виявивши, що він цілковито стоїть на ґрунті IV. універсалу Центральної Ради та виповів війну ворогам, що наступали на Україну.

* * *

Особливо заспокоїла всіх військових промова Голови Директорії Винниченка, яку він виголосив на засіданню Трудового Конґресу 25. січня. Ми всі мали певні підстави думати, що Винниченко піде з большевиками на якийнебудь компроміс, а це шкідливо відбилосяб на нашій національно-державній ідеї та боротьбі за державність. Але Винниченко в своїй промові поставив крапки над „Ї" і недвозначно заявив, що з большевиками ми маємо боротися, як з московськими імперіялістами.

Між иншим він говорив: „Коли справа підготовки повстання переводилася більш конкретно, коли орґанізації обмірковували ріжні пляни, як військового характеру, так і політично-тактичного, в цей момент представники совітської Росії Мануїльський і Раковський, зачувши про серіозні наміри української соціялістичної демократії, виступити проти гетьманського режіму, захотіли вступити в переговори з представниками наших партій. Маючи на увазі, що всяка сила в боротьбі з гетьманом є корисною, українські партії від тих переговорів не одмовилися. Тоді, зійшовшись, стали обмірковувати умови, на яких могла би бути поміч як з боку большевиків місцевих, так і закордонної совітської Росії. Ставилися конкретні умови: признання самостійної Української Народньої Республики з боку совітської Росії, на Україні мусить бути демократичний лад, не совітська Україна; прово леґального істнування партії комуністів, але без закликів до захоплення влади; таксамо повинен бути після одержання перемоги між совітською Росією і Українською Народньою Республикою товарообмін. Нарешті строгий невтралітет України. На ньому зійшлися одна й друга сторона, представники совітської Росії: Мануїльський та Раковський, які очевидно висловлювали більше волю одної частини комуністів Росії, себ-то Леніна, люди більше здорового розуму, вони цілком добре орієнтувалися в обставинах, розуміли, що така Україна більше корисна для совітської Росії ніж навіть Україна совітська. Але коли дійшло діло до реальної допомоги з боку большевиків, то виявилося, що для боротьби з гетьманом (я прошу вас цей мент запамятати) у них в Києві не знайшлося більше як чоловік 200—300. З боку совітської Росії вони також абсолютно нічого не могли нам прислати. Так було заявлено Мануїльським. Було сказано між иншим, що вони робитимуть по кордону демонстрації, для того, щоби одтягнути сили гетьмана, а також і німецькі, ближче до кордону, щоби нам тут можна краще оперувати власними силами.

„Але, щоб дати нам поміч якусь більшу, то вони відмовились. Правда, мушу зазначити, що ми на тому абсолютно не настоювали; навпаки, колиб вони нам запропонували те, ми би від тої помочі напевно відмовилися...

„Але в той час, коли нами провадилась боротьба з добровольцями, гетьманцями, коли нам що хвилі загрожувала антантою, яка нібито висаджується в Одесі й іде на нас з Румунії, коли нас насідали з Дону і також загрожували роздушити нас, коли Директорія оповістила перехід землі трудового селянства, коли зробила реальні кроки до того, щоби відразу вернути всі контрибуції, котрі були поздирані з нашого селянства, щоби вернули всі права робітництву, які були потоптані гетьманщиною, коли намічалася широка соціяльна реформа, в цей час (я прошу звернути на це увагу), в цей час тісамі большевики, які не знайшли у себе, тут у Києві сил длятого, щоби стати нам у поміч, ті самі большевики займають Гомель, всю територію за Гомельом, оповіщають берестейський наш договор з ними скасованим і обявляють на нашій землі совітську Росію й своїми військами напірають не на гетьманців, а на нас. То був ніж у спину. Таксамо у Харкові. Коли Харків було вичищено від гетьманців, там зразу місцеві комуністи, не знаючи, що таке є Директорія, а навіть більше того, знаючи, що таке є Директорія, знаючи, що вона повстала во імя інтересів трудового народу, уже закликали до боротьби з Директорією, до дезорґанізації, до захоплення влади. Мало того, на Катеринославщині місцевими комуністами за підписом Пятакова, Ауслендера, чи як там його, і другими видається маніфест, маніфест смішний, але дуже характерний для діячів, які хотять захопити владу. Це властиво в той мент, коли українські републиканські війська очищали від гетьманців усі міста України, коли брали в свої руки владу і нарід йшов за українськими соціялістичними партіями, ці люди видають маніфест, де все те цілком приписують собі; що вони скинули гетьмана, що вони захопили ті міста, де стояли ми; вони надсилають всьому світові свої радіо, що вони то зробили і тепер на Україні є совітська російська влада. Ми не ждали такого віроломства з їхнього боку...

„Я повинен зазначити слідуюче: колиб у нас не було боротьби з совітською Росією, а я підкреслюю, що це боротьба з Совітською Росією, — а не з місцевими большевиками, то боротьба ця для українського народу булаб зовсім не вигідна. Але далеко важча боротьба з совітською Росією, яка посилає проти нас Китайців, Латишів. Для нас це держава контр-революційна та імперіялістична..."

У своїй декларації про те, що зробила Директорія, вона так опреділила свою передконґресову роботу:

„Треба насамперед добре памятати, що члени Директорії не самі взяли собі владу, а що їх вибрав Український Національний Союз, котрий складався з представників українських соціялістичних партій, спілок робітників почти, залізниці та инших.

„1. Перше завдання, котре дав Національний Союз Директорії (в середині листопада 1918 року), було скинути гетьмана, наставленого німецькими ґенералами і нашими поміщиками, та його правительство і вернути назад Українську Народню Републику.

„2. Поскидати скрізь гетьманських старостів і варту.

„3. Розіґнати та знищити поміщичі карні „отряди", що катували нарід.

„4. Передати власть народові та його вибраним людям, повернувши назад демократичні думи (міські уряди) та земства.

„5. Одібрати землю в поміщиків та передати її трудящим безземельним і малоземельним.

„6. Повернути людям всі ті контрибуції, що позбирали з них поміщики та глитаї.

„7. Відновити всі ті права міської робітничої кляси, які були здобуті за час революції.

„8. Поставити контролю робітників над фабриками та заводами, щоби капіталісти-фабриканти не мали змоги визискувати робітництво і все населення.

„9. Вернути людности право збиратися, говорити, видавати ґазети.

„10. Як мож швидше скласти кабінет народніх міністрів та орґанізувати передпарлямент із народних делеґатів для обмірковування й видання законів про землю, про Установчі Зборя та про инші державні та громадські справи.

„З могутньою допомогою народу зроблено одну частину великої роботи. Революційне військо з Директорією на чолі заняло Київ (14. грудня 1918 р.), розіґнало гетьманські банди, заарештувало гетьманських міністрів, що перевели стільки народнього добра та наробили стільки лиха: знову настановлено Народню Републику...

(Дальше буде).

СІЛЬСЬКІ ШКОЛИ В ІНДІЇ І БІРМІ.

В малих відлюдних селах Індії є ще дуже примітивні школи, яких не піддержує уряд ані не переводить їх інспекції. Ученики сходяться в т. зв. відпочивальному домі. Такі доми є в кожному індійському селі для прочан. Часто такий дім це кілька бамбусових дрючків і крівля з пальмового листя. Шкільні лавки та столи не потрібні. Ученики сидять, прикучнувши на землі. Перша наука відбувається при помочі справжніх елементарних засобів. На землю насипають довкола дітей білий, дрібнесенький пісочок і на цьому піску вони вказуючим пальцем малюють букви. Учителем є т. зв. сільський поет. У деяких селах він одинокий вміє читати та писати.

Коли вже діти вміють писати перші букви, можуть постаратися таблички і писальця. Це значить, що вони вистараються кілька листків пальми талипут і гостро застругaний патичок із твердого дерева або металю. Цей патичок прикріплюють під ніготь великого пальця і видряпують ним букви на сухому пальмовому листку. Щоби письмо було добре, розтирають на письмі саджу. Надряпані місця втягають саджу. Потім гарно чистять такий пальмовий листок, а чорними остаються лише ніжні лінійки букви. Небогато підручників, із яких учать, зроблені також із пальмового листя. Щоби зробити таку книжку, крають пальмові листки на стяжки довгі 25—40 цм., а широкі 6—8 цм. і вкривають їх гарним, тонесеньким письмом. Листки продіравлюють і зшивають ниткою або ликом. Поличок або шаф на книжки, самособою, нема. Книжки ці вішають під стріхою, і так вони забезпечені й перед нищителями мурашками.

Нема ні точно уложеного наукового пляну ні поділу годин. Як зійде сонце, діти самі біжать до школи, на обід ідуть до дому тай знову вертають до школи. Індійський хлопчина дуже жадний науки, тому без примусу ходить до школи та пересиджує там денно 9 до 10 годин. До збитків і забав індійські діти не мають охоти. Одначе „пан професор" показується лише на кілька годин, щоби дати вказівки. Потім навчання передає старшим учням. Вони мусять раз-у-раз повторяти лекції з учнями і так і самі вбивають собі її добре в память.

Ця елементарна метода навчання зникає чимраз більше, тому що цивілізація промощує собі дорогу все дальше, а місії і державний нагляд доходить і в найвідлюдніші села у джунглях.

По містах і більших селах попри залізничий шлях є вже добре уладжені школи, почасти з новітніми научними засобами. Вчать на основі впорядкованого пляну індійські вчителі, які зложили іспит в семінаріях і гай-скулах (високих школах).

Богато вчащають лише до хлопячих шкіл, дівочі школи процентово мало мають учениць. Дуже богато батьків ще й нині не хочуть своїх дочок посилати до школи, бо це суперечить діточим подружам, які ще й нині є в Індії. В Індії на селі ще й нині дівчина виходить замуж на 9—10 році життя. Колиж дівчина вийде замуж, то ні вона сама ні батьки не мають в цьому інтересу, щоби вона вчилася, бож потім небаром на перший плян приходять обовязки матери.

Одна „Інспектрес оф Скулс" після іспиту в дівочій шовкопрядільній школі в Мадурі сказала: „Ми мусимо обходитися з дівчатами дуже поблажливо і не карати їх, навіть коли вони приходять неправильно або чимсь провиняються. Колиб ми їх покарали, то вони вже взагалі не прийдуть до школи тай зовсім не зазнають доброго впливу школи. Ми мусимо якнайбільше уприємнити їм науку. Наука руханки мусить обмежитися лише до забави, а ручні роботи лише до забавок, як перлові кошички з цвітів і т. п., бо така робота справляє їм приємність. Такі готові предмети можуть вони зложити в жертву на престолі свого індійського бога".

В Бірмі у сільських школах трохи кращі відносини, бо навчання молоді взяли зовсім у свої руки численні будійські священики. По містах і більших селах є, самособою, також державні школи.

Бірманські хлопчики мають обовязок відслужити кілька літ у будійських священиків. Тоді вони носять таку саму жовту тоґу, як священики. Вчаться читати та писати й основ будійської релігії, а рівночасно мають старатися про харчі для свого вчителя. Ходять від хати до хати з чорно лякерованою посудою та приносять риж, коррі й інші артикули для прохарчування будійського священика.

В мочаристих округах Долішньої Бірми жиють люди ще в хатах, побудованих на палях, а школи також побудовані на палях. До цих шкіл діти із сусідніх сіл пливуть човнами. Також учительки й учителі можуть дістатися до школи лише човнами.

Деякі села на краю бірманських джунґлів мають нині вже гарні шкільні будинки з филястої бляхи. В тих школах учаться разом хлопці і дівчата і то всіх років. Тут пишуть уже писальцями на табличках. Діти клячуть тут на невеличких матах на землі, табличку держуть у лівій руці та пишуть правою.

Гарно виглядають бірманські дівчатка-школярки з милими, інтеліґентними монґольськими личками. На перервах ховають писальця у волосся, що сплетене на чубку.

В школі в місті Ранґун (яку побудувала одна Англійка), до якої ходить 500 бірманських і китайських хлопців і дівчат, є взірцева дисципліна. На знак, що сповіщає перерву, не кидаються діти товпою на двір, лише стають у порядку парадами тихесенько — вони босі — та виходять спокійно у широкий коридор. Ці діти в гарних бірманських одягах подобають на милі забавки, коли на знак, даний вчителькою, яка стоїть на підвищенні, всі рівномірно й тихо присідають, підібгавши під себе ноги. Так сидять із руками зложеними навхрест на грудях, аж поки не почують другого знаку. Потім устають і йдуть, із руками все ще навхрест, попри вчительку та кланяються їй низько та без гомону виходять на шкільний майдан. Тут звичайно також не галасують і не пустують, лише розмовляють і сміються та їдять спокійно банани й рижові тісточка, які приносять із собою.

Дипльомат.

— Мамо, що гірше: чи коли зломити ногу, чи коли роздерти штани?

Мати: Алеж певно, сину, що гірше є зломити ногу.

Син: Коли так, то добре; я впав і роздер штани.

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(20)

До справозданя покликано шконтрукучу комісію. Стефан Зоблоцький, предс. шконтруючої комісії, заявив, що саме справозданє буде здавати секретар І. Чепа, а від себе заявив, що шконтруюча комісія старалась усе провірити і знайшла все в найкращім порядку. Іван Чепа, секретар шконтруючої комісії, відчитав справозданє сеї комісії, яке звучало:

Протокол Шконтруючої Комісії.

Ми, покликані Головною Екзекутивою, явилися точно на означений час дня 7 мая 1929 о годині 9. рано. По коротких нарадах зачали своє діловодство як слідує, а іменно вибрали зпоміж себе предсідателя п. Стефана Зоблоцького, делеґата відділу 325 з Бруклин, Н. Й., секретарем Івана Чепу, дел. 90 від. з Сентралії, Па., членами: Івана Лисака, дел. від. 76, Нюарк, Н. Дж., Петра Кізела, дел. від. 292, Дітройт, Миш., Василя Пулка, дел. від. 295, Акрон, О.

Ми, члени шконтр. комісії, перевели контролю У. Н. Союза, молодечого департаменту, Свободи, Сиротинця і приюту.

Шконтруюча комісія позмогі сили і часу переглянула діловодство головних урядників У. Н. Союза і витягнула приходи і розходи та провірила місячні рахунки від відділів, порівнюючи процент від морґечів, бондів, зиски на бондах, процент з банків, порівнюючи сирітські части і всі инші доходи.

В розходах провірили всі виплати, порівнюючи варанти з чеками і книги фінансового секретаря.

Отсим стверджуємо і заявляємо, що всі позиції в приходах і розходах знайдено в повнім порядку.

Шконтруюча комісія переглянула і провірила всю готівку, яка знаходиться в банках і знайшла все в порядку, як рівнож провірено морґечі, які знаходяться в скритці банковій Годсон Кавнти Нешенел Бенк, Джерзи Сити, Н. Дж. Ми знайшли всі акти в повнім порядку з виїмком двох морґечів, які були сплачені вже сього року, 1929, а яку то готівку знайдено в книгах за сей рік; щодо бондів, то таксамо тут в порядку з виїмком двох а іменно: Суміт, Н. Дж. і Бейон, Н. Дж., які зістали сплачені сього року.

Шконтруюча комісія провірила будову дому У. Н. С. Коштує $124,372.53, як рівнож і прилади офісові, котрі були замовлені 1928., а заплачені 1929 року в сумі $6,657.76.

Засідання шконтруючої комісії скінчилися в суботу о годині 4.30 вечер.

За шконтруючу комісію: Стефан Заблоцький, Іван Чепа, Іван Лисак, Петро Кізел, Василь Пулк.

Наступило справозданє редакційної комісії, яке здавав предсідатель сеї комісії, Т. Грицей, відчитуючи з друкованого звіту. При згадці, що „Свобода" обстала за пошанованнем памяти І. Франка, буря оплесків перебила справозданє, а також і дальше справозданє густо-часто перивано оплесками.

Послідна Конвенція передала Екзекутиві У. Н. Союза обовязки Редакційної Комісії. Мушу ствердити, що чотиролітна практика показа, що рішенне послідної Конвенції було доцільне. За весь час по знесенню давної комісії не було ніяких непорозумінь між редакцією і теперішним редакційним комітетом. Давна Редакційна Комісія оправдувала попередної Конвенції своє істнованнє головно тим, що це її треба завдячувати, що „Свобода" не попала в процеси й не витратила даремно гроша. А тепер приходиться сконстатувати, що й без тої коштовної Комісії не було ніяких процесів, хоч доводилося „Свободі" зводити немалу боротьбу, а наш орґан здобув собі велике признанне не тільки серед загалу нашого членства, але й серед чужих, а навіть серед наших ворогів.

Що більше. „Свобода" заощадила багато гроша, бо не потребувала поносити коштів Редакційної Комісії й не платити диет, або видавати непотрібні книжки, як це було за попередної каденції, коли витрачено цілком непотрібно грубу суму на виданнє повісти тодішного голови Редакційної Комісії.

Я свідомий того, що будуть і такі, що будуть критикувати „Свободу". Я свідомий того, що при кращих обставинах міг би бути наш орґан обширніший і ще більше цікавий. Але коли хто розважить обєктивно всі наші обставини, то побачить, що наш орґан відповідає вповні свому завданню. Він плекає в українськім робітнику в Америці здоровий національний світогляд, піддержує у нас бойового духа й пригортає до себе молоде поколінне.

Правда, що „Свободі" довелося в послідних літах зводити важку боротьбу з гетьмансько-рутенською ідеольоґією, яку тут пропаґував д-р Назарук, той самий, котрий тепер поширює угодовщину в старім краю і котрий удостоївся великої похвали від кацапської „Правди" за те, що обстоює рутенське імя.

Правда, що „Свобода" твердить, що нарід повинен бути господарем своєї кервавиці й правда те, що через таку науку сиплять громи на „Свободу". Правда, що **„Свобода" обстала за Обєднаннем,** коли воно запротестувало проти варшавсько-римського конкордату. Правда, що „Свобода" повела велику боротьбу, щоби не допустити до сплямлення памяти нашого ґенія Івана Франка. І правда та, що редакційний комітет про це все знав і над тим всім застановлявся. Але чи міг він заявитися проти такої боротьби? А Ви, Шановні Делеґати, коли схочете говорити після свого щирого переконання і по переконанню членів своїх відділів, чи можете Ви кинути каменем на „Свободу", що боронила наших народніх прав і чесного та патріотичного імени тої нашої орґанізації, яка все ставила гордо чоло проти всіх, своїх і чужих, ворогів нашого народа.

Попередна Ковенція як і давніші виразно зазначила, який саме має бути напрям нашого орґану. „Свобода" мала бути редаґована в народнім, демократичнім і поступовім дусі. І так дійсно було. І так повинно бути далі, бо такий напрям відповідає дійсному духови подавляючої більшости членів У. Н. Союза.

Теодор Грицей,
предсідатель Редакційного Комітету.

По справозданню предс. редакційної комісії здавав справозданнє Омелян Ревюк, як шеф редакції „Свободи".

Справозданнє шефа редакції О. Ревюка було таке:

Шеф редакції стає перед Головною Конвенцією не як виборний урядник, але як робітник, установлений урядом до ведення часописи. Звіт сей приказує зложити статут У. Н. Союза.

Редакція Свободи старалася дати читачам те все, чого читачі такої газети від неї сподіються. Не все однак редакція могла дати, що дати бажала, бо редакція не обставлена достаточною силою робітників. Редакція мала спершу тільки двох постійних редакторів. Нині вона має їх трох, але се лишень завдяки тому, що головний уряд найшов спосіб видавати кромі українського орґану ще англійський квартальний журнал. Значить, тепер є в редакції постійних трох редакторів, але зате вони мають видавати щоденну ґазету по українськи та квартальник для дітий по англійськи. Се є робітників замало, якими мірами редакційну роботу не міряти.

Наслідком таких умов у редакції справдішнього шефа-редактора властиво. нема. Кождий член редакції має згори приділену собі працю, яку він має виконати, і ні один з них не має просто часу наглядати над роботою других. Тому шеф редакції се тільки той редактор, що відповідає перед головним урядом і головною конвенцією.

Недостачу сил у редакції старалися зарадити через підобранне кореспондента зпоза редакції, з Америки й Европи. В Америці „Свобода" мала звичайно одного кореспондента, в Европі кількох. Сі кореспонденти були всі слабо плачені. Ні один з них не може удержуватися зі заплати, яку він дістає зі „Свободи". Робота сих кореспондентів отже є їх побічним зарібком. Отож вона й не може бути такою, якою редакція хотілаби її бачити. Але серед даних умов інакше бути не могло. На піддержанне більшої й кращої редакції та більшого числа кореспондентів треба більше гроша. Коли конвенція хоче сій недостачі зарадити, то вона се може легко зробити.

Орґан У. Н. Союза вперш у міру був орґаном запомогової орґанізації. Як такий він старається піддержувати орґанізаційний запал у членів полагоджувати, о скільки се можливо, через відповідні статті й дописи ріжні орґанізаційні непорозуміння, клопоти, недостачі. Здається, не дасться заперечити, що „Свобода" була перша в тій орґанізаційній роботі та що вона не відступала на крок зі свого завдання.

Як орґан У. Н. Союза, „Свобода" мала богато ворогів. Серед американських Українців є богато запомогових орґанізацій, здається, більше, як їх треба. Всі вони стараються орґанізувати членів зпомежи тих самих людий. Тому й природно, що другі орґанізації ворогують з Українським Народним Союзом, а орґани других орґанізацій з орґаном У. Н. Союза. Ся ворожнеча тим більше природна, що другі орґанізації повстали з Українського Народного Союза, коли одній або другій партії не вдалося повернути Союза на свою дорогу. Сі ворожі, повсталі з У. Н. Союза орґанізації, природно, ворогують з У. Н. Союзом ще й досі.

„Свобода" найстарша ґазета, найбільша ґазета, найбільше почитна ґазета. Се мусить збуджувати завидсть у других, молодших, слабших, менше почитних ґазет. Завидсть мусіла виливатися час від часу у ріжні напасти на ґазету.

Редакція „Свободи" старалася подавати своїм читачам образ цілого життя у світі, звертаючи спеціяльну увагу на старий край та на іміґрацію. Щоби удержувати зацікавленнє старокраєвими справами, редакція наперед поміщувала всякі кореспонденції зі старого краю, щоби в сей спосіб удержувати читачів у курсі старокраєвих справ. Відтак редакція піддержувала акцію „Обєднання Українських Орґанізацій в Америці" для ріжних центральних старокраєвих установ, як: Рідна Школа, Інваліди, Просвіта і другі. Не була се ніяка партійна робота, як се закидують вороги сих установ. „Свобода" противилася піддержуванню партійної роботи в старім краю з Америки, а що вона має слушність, се видно з того, що такі піддержування старокраєвих партій з Америки кінчаться безкритичним „хваленнем когута зазулею, щоби когут хвалив зазулю". По трете, „Свобода" піддержувала збірки на ріжні місцеві справи, які влаштовували іміґранти через ріжні комітети односельчан, комітети повітові, тощо.

Редакція „Свободи" далі старалася дати повний образ українського життя на іміґрації. В сій цили вона почала виробляти собі постійних місцевих кореспондентів. Був се лишень початок, і як усякий початок, він був трудний. Треба було учити людей подавати факти, всі факти, нічого лишень факти. Треба було відучувати людей від всякої самохвальби, від хвальби своїх кумів або приятелів, далі від лайки ворогів чи противників, які то лайки можуть ґазеті наробити хочби всяких судових клопотів. Коли ґазета обійшлася без сих клопотів, то се показує, що наші дописувателі поступили богато вперед.

Редакція старалася далі дати повний образ опінії нашого громадянства про всякі справи, які його цікавлять. Тому редакція завела так звані „Голоси Читачів", у яких читач може свобідно висказати свій погляд про всяку справу, о скільки його висказ не противиться інтересови народа або орґанізації. І в сьому напрямку читачі-дописувателі зробили, при співпраці редакції, великий поступ у свобідному висказуванню своїх думок. Ґазета може нині похвалитися цілим довгим рядом вправних і цікавих дописувателів.

Як усяка щоденна ґазета, так і „Свобода" мусіла займатися політикою. Вона подавала політичні вістки, подавала політичні статті, політичні дописі. Словом, була політичною ґазетою. Держалася певної політичної лінії. Колись деякі читачі нашої ґазети думали, що ґазета тої величини моглаби бути без політики. Та тепер таких уже нема. Нині вже всі читачі знають, що така ґазета мусить бути політична та що неполітичности ґазети домагаються тільки ті, які не можуть сподіватися, що ґазета стане на услугу їх політиці.

Таких політичних груп, невдоволених з політики „Свободи", які хотілиби „Свободу" захопити для своєї політики, а колиб сього не можна, зробити її неполітичною, є кілька. Політичний напрям „Свободи" був означений конвенцією У. Н. Союза, і всі вороги того напряму кричать тепер, чому „Свобода" мішається до політики. Після ухвали конвенції „Свобода" має бути українським національним орґаном, і тому проти „Свободи" ворогують усі, що не признають українського націоналізму; отже мадярони, посквофіли, польонофіли (в роді Українського Вістника). Після ухвали конвенції „Свобода" мала бути ґазетою демократичною; отже проти неї мусіли повставати всякі інтернаціоналісти, большевики й соціялісти; гетьманці й другі монархісти, на думку яких народ собою правити не вміє, а правити ним повинні представники правлячих родів; наконець усякі клерикали, на котрих думку народом має правити священича каста, не питаючися о згоду правленого народа.

(Дальше буде)

НАРОДНІ СУДИ В АБІСИНІЇ.

Кари в Абісинії дуже строгі. Менших злодіїв на майдані карають нагайкою, більшим злодіям відрубують руку, а коли ще пізніше приловлять на крадежі — відрубують ногу та втинають язик. Два-три роки тому назад ці кари виконували прилюдно. Тепер карають у тюрмі. Ще кілька літ тому назад Абісинія зовсім не знала тюрем. Нинішний реґент Рас Тафарі вводить европейські порядки, тому побудував кілька тюрем. Одначе число їх дуже незначне і розправа з проступниками відбувається по давньому.

Виходять із звичаю і прилюдні кари. Ще три роки тому столиця Абісинії була в буквальнім значінні того слова містом повішених.

На площах і на вулицях видно було висільників; вітер гойдав трупами повішених, із руками, звязаними ззаду. Тепер уже рідше відбуваються публичні кари.

Основою абісинського правосуддя — око за око, зуб за зуб. Убийника передають сімї вбитого, яка має право вбивати його таксамо, як він убив свою жертву. І нема жахливішого видовища, ніж розправа местників із засудженими. Ці розправи відбуваються в окремім місці за містом. Буває, що збирається кілька сімей із своїми жертвами. Насамперед уладжують обід, усі напиваються, а потім іде розправа. При цьому ті, яких мають убити, рідко просять помилування. В більшости вони кричать і обсипають проклонами своїх убийників.

Але строго допильновують правила, щоби пімста була виконана таксамо як і вбивство. Один рубач звалив дерево на другого. Сімї вбитого позволили звалити на рубача дерево. Сімя відмовилася від пімсти.

Абісинське правосуддя не знає необережного або несподіваного вбивства. Тому, колиб місцевий мешканець переїхав кого автом, то сімї вбитого признається право зробити з убийником тесаме. Око за око, зуб за зуб.

Судейського звання в Абісинії нема. Кождий може бути суддею і присуди такого судді мають законну силу. Лише найбільші злочини розглядає т. зв. „чільот", себто суд, що є при дворі неґуса, в його присутности. Всі інші справи розглядаються на вулицях або площах судді, які до розправи торгували тут же на ринку і дальше торгують зараз після закінчення розправи. Декотрі мешканці столиці знані з того, що вміють розглядати справи. До них звертаються дуже часто і їх становище вже трохи похоже до нашого поняття судді.

Обвинувачуючий та обвинувачений разом із своїми адвокатами з великим криком і живо ґестиґулюючи рівночасно заясовують судді справу, а він повинен розібратися в ній, не зважаючи на загальний крик і вереск. Більше замотані справи затягаються до вечора і тоді суддя сповіщає перерву до найближчого ранку. Обвинувачуючого й обвинуваченого наніч звязують, а в поважніших справах навіть заковують.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1930.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми пирступні, зважившии, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитись в редакції по день 30. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

ФОТОҐРАФІЇ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1930 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

— Івасю, я приніс тобі цукорків. Дам тобі, як будемо відходити.

— Так? То до побачення, вуйку!

Священик (до селянина): Бійтеся Бога, Артемку, вам уже 87-ий рік, а ви приходите ще давати на ваші оповіди.

Селянин: То для дітей, щоби не були сиротами.

Священик: А кількож літ мають ваші діти.

Селянин: Хлопець має шістьдесять чотири роки, а дівчина йде на пятьдесять семий.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

Добрий примір до наслідування.

Всім нам відомо, що вороги наші аж заходяться з радости, дивлячись, як наші громадянство в Америці пасивно ставиться до визвольних змагань своїх братів в Рідному Краю під проводом Української Військової Організації. Не так воно ділялось і діється в других народів.

Пригадаймо собі приїзд в Америку славного провідника айриської революційної організації — Імона Де Валери. Скілько то було шуму й галасу. Американські часописи заповнялися прихильними статтями до ірляндської справи. Вся Америка зоговорила про вільну Ірляндію. Величезне одушевлення було між айриськими організаціями світськими та церковними, між урядовцями й бизнесменами, котрі обсипали свого провідника шинфейнерів золотом. Вони розуміли, що без відповідної скількости гроша боротьба з таким ворогом як Англія немислима. Та не лише матеріяльну поміч дали американські Айриші для визвольної боротьби свого краю. Вони зорґанізували власні військові відділи в Америці і післали їх в рідний край, беручи тим активну участь в боротьбі за волю народа.

Подібно робили Чехи, Поляки й другі народи, що нині стали державними націями. Їх успіх у великій мірі треба завдячити їхнім еміґрантам в Америці.

І ми, американські Українці, як недавно Айриші, маємо нагоду витати сьогодня між собою українського провідника революційної боротьби, який до нас загостив на короткий час. Чи здаємо ми собі справу, якими враженнями поділиться він зі своїми бойовиками, вернувшися до них в Европу? Чи лише на кількох вічах і пікніках малаб закінчитись ціла наша акція на ціль У. В. О.? Ні. Ніколи! Це булоб великим соромом і гріхом супроти свого народа. Нашим обовязком є всією силою підперти визвольні змагання наших борців, інакше не називаймо себе Українцями!

* * *

Шановні читачі Свободи нераз читали про невеличку числом українську громаду в Асторії, Л, Ай. Перечитайте й тепер та довідаєтесь, як вона поступила у вище згаданій справі.

Не хвалимось, бо „хвальба сорочки не дасть".

Громада наша, не звертаючи уваги на горячі дні та вакаційну пору, не сховалась у холодок, а в поті чола взялась щиро за діло на ціль У. В. О.

За почином кількох одиниць скликано нараду на день 5. липня ц. р., на яку прийшло 17 громадян. По короткім обговоренню справи рішено одноголосно заснувати відділ помочі У. В. О., що й доконано.

Цей відділ буде маленьким жерельцем постійного матеріяльного допливу на визвольну боротьбу, бо кождий член того відділу добровільно себе оподаткував від 50 ц. до 2 дол. місячно. Вже на перших установчих зборах зібрано вкладок і жертв кругло **сто долярів**, які ухвалено вислати через Обєднання в призначене місце. Крім того кождий член одержить лісту до збирання жертв між своїми і чужими та є надія, що в той чи инший спосіб можна буде що місяця вислати відповідну суму гроша.

Відділ цей має свій уряд і контролю, а крім того підлягає загальній контролі громади.

От так поступила Громада в Асторії й колиб кожда наша громада в Америці та Канаді зробила в себе щось подібне, то праця на ціль визвольної боротьби увінчаласяб певними успіхами і хто знає, чи не перегналиб ми тоді Айришів, Чехів чи хочби й Поляків?

Тож до діла, українські громади, бо час не спить! Дайте про себе чути як найскорше!

П. За-кий, секр.

—o—

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Жертва на інвалідів.

Громадянин Іван Гузар зложив 10 долярів і Анна Гузар — 1 доляр на українських інвалідів. Всього 11 долярів переслано через Обєднання до краю.

В КОГО ЛІПША ПОЛІЦІЯ.

Анґлік з Німцем зустрінувся,
На розмову стали
Та поліцію свою
Хвалити почали.

Німець каже: „За сім днів
Поліція наша
Яку вгодно доведе
Розбій чи покражу".

Анґлік: „Що то за сім днів,
Великеє диво,
Поліція наша лад
Дасть за одну днину".

Мову ту Поляк почув:
„Начхав я, панове,
На поліцію ту вашу —
Ось, мої шановні,

В нас поліція то так
Розбере випадок —
Знає тиждень наперед,
Що в кого пропаде".

Ол. Гуговий.

Засудили вязня на двацять лі тюрми. Почув се вязень і каже:

— Алеж прошу вашої милости, пане судя. Таж я так довго і жити не буду.

— Се нічого, — відповів добрячий судя. — Ти маєш сповнити, що у твоїх силах.

—o—

Причина.

Чоловік (до жінки): Ти повинна собі приняти кухарку.

Жінка: Алеж варення мене нітрохи не мучить!

Чоловік: Ну так, але їдження.

ДЕЩО ПРО БОЛГАРІЮ.

В кожному болгарському селі є невеличка каварня. Коли настане спека, що в Болгарії доходить 36—38 степенів, збирається в каварні гурт дуже мальовничих типів, гарних з лиця, смаглявих, вуса опущені. Цікаве, що коли Болгарин хоче висловити згоду на щось, коли хоче щось потвердити — то заперечує головою і навпаки, коли заперечує, то притакує головою.

Болгарські селянки рослі, досить гарні, і в день при найтяжчій праці не скидають ріжних прикрас, часто дуже гарних мосяжних привісок, яскраво-колірових запасок.

В селах, де населення одностайне, болгарське, чистота більша, богацтво більше. Та де ще живуть Турки (ще є небогато нужденних турецьких осель на півдні) — там бруд, задуха і таємничі заслонені вікна, прислонені лиця жінок, пусті вулички.

Годі собі й уявити, щоби навіть кільканацять кільометрів від Софії могла бути така яскрава суперечність. Бо Софія будь що будь місто велике й гарне. Понад містом височіє покритий снігом шпиль гори Вітоса.

Таких суперечностей є в Болгарії чимало. Так прим. має Болгарія одного з найславніших сучасних хірургів проф. Олександра Станишева. Він покинув професури в Мюнхені (Німеччина) і поселився в своїй батьківщині та отворив там клініку, що є взірцем новочасної хірургії. Тут до нього приїздить богато чужинців, що нераз знаходять у нього, сміло можна сказати, чудотворну поміч.

Такий патріотизм Болгар (що останніми часами зріс значно) доказав за доволі короткий час незвичайних річей.

Але і в цьому ще одно цікаве. Найліпшими, найбільше ціненими людьми є Македонці. (Подібно, як у Поляків славні люди це: Українці, Білоруси й Литовці: Міцкевич, Косцюшко, або бодай такі, що родилися на Україні, як прим. славний музик Падеревський). Проф. Станишев Македонець і навіть великий македонський патріот. Його брат, також лікар, є головою Народнього Македонського Комітету. Треба з цими людьми говорити, щоби пізнати, яка велика їх туга за свободою. Проф. Мілетич, президент болгарської академії (тепер йому 80 літ) присвятив ціле своє життя македонській справі. Тому, що не може брати активної участи в македонськім русі, збирає матеріяли, є делеґатом до Женеви, до Гаґи, протестує проти великодержавної несправедливости, яка роздерла Македонію на три кровaві части, подібно як Україну на чотири...

А в Македонії кождий чоловік, здібний до зброї, готовий кождої хвилі станути на зазив до боротьби за незалежність.

— — — — — — —

Болгарське собрание (парлямент) має 272 послів. Саля парляменту невелика та доволі вбога, не має буфетово-кулюарових вигід, як парляменти інших держав. Найчисленніша партія — Демократическаго Зговора (Демократичного Союза) — проурядова. Президентом ради міністрів є славний економіст Андрій Ляпчев.

— — — — — — —

Болгарія сплачує величезні воєнні відшкодування, під їх тягарем країна убожіє. Останній землетрус приніс також великі шкоди — на пів сьма міліонів левів. Між иншим землетрус зрівнав із землею місто Крізбан.

Друге по Софії місто це Филипополь або Пловділ. На славянське переіменували це місто від хвилі освободження Болгарії з довговікової турецької неволі. Найбільші гори в Болгарії це ґранітні Родопи, а за ними простягається найбогатша, найурожайніша долина, повна **виноградників, тютюнових і рижових піль,** а далі цілих просторів **корчів рож** (головно в долині Казанлик).

Филипополь (місто старомакедонського короля Филипа, батька короля Олександра Великого), то перша твердиня Болгарії. Филипополь то вже майже цілком східне місто. Ніби все те — передовсім на двох головних улицях — европейське, та то тут то там промайне від воріт до хвіртки лице, прислонене заслоною, чорні засмалені до сонця Турки гонять улицею на невеличкому ослі, поважно передефілює циганка з дитиною, якій зпід брудних ганчірок влискуються чорні, яскраві оченята. А рівночасно вулицями міста мчаться серед куряви авта. Їм цікаво приглядаються Пловдівчани. Це зі Софії приїхали члени дипльоматичного корпуса.

Тутже на вулиці розташувався голяр (барбер) і сповняє свою службу таксамо ввічливо, як неодин заграничний голяр у виставній, люксусово уладженій голярні.

На передмістях живуть найбідніші люди, переважно Турки та Вірмени. Тяжко задержатися тут довше, як кілька хвиль, серед спеки, задухи і запаху чіснику, що всюди продістається.

Від воріт, що походять ще з часів цісаря Марка Аврелія, веде дорога серед гарних, богатих піль, виноградників. Дорогою їдуть тяжкі вози з деревляними вісями, запряжені косматими буйволами, а на возах погоничі. Вони сплять, а може глухі на всі сиґнали автомобілів.

Жінка (до чоловіка, що вернув до дому пізно в ночі): Ти драбе, не стидаєшся так пізно вертати додому! Вже чверть на третю!

Чоловік (боязко): Твоя правда, я стидаюся.

Жінка: Тихо! Не переч мені!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в пятницю, 19. липня, в годині 7.30 вечером, у місци звичайнім. Проситься всіх членів і членкинь прибути на сі збори, бо є богато нових справ до полагодження. — Дмитро Семенюк.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в пятницю, 19. липня, в годині 7-ій вечер, в сали Укр. Клюбу, 29 Jackson St. Проситься всіх членів явитись і вислухати піврічного справоздання. Є і инші важні справи. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

ВИЛКС БЕРИ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21-го липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. На сей мітінґ має прибути кождий член, бо є важні справи до полагодження. Буде також справоздание контрольорів за пів року. Кождий член має вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі буде суспендований. Не присутний на мітінґу член чи урядник заплатить кару 1 дол. — Никола Рудько, предс.; Петро Герман, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і членкиць, що мітінґ відбудеться в неділю, 21. липня, около першої години пополудни, в гали церковній, 127 Парк улиця. Напоминається довгуючих місцевих і позамісцевих членів, щоби вирівнали свої залеглости сего мітінґу, бо в противнім разі будуть суспендовані. — К. Марущак, предс.; Н. Хабінець, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ., Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться в суботу, 20. липня, в годині 7.30 вечером, в домі чеськім, 29-19 — 24-та Евеня. Кождий член мусить явитись конечно, бо є много важних справ до полагодження. Буде також справоздание контр. комісії за 6 місяців і справоздание з пікніку. Довгуючі члени обовязані вирівнати всі свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся на мітінґу член заплатить доляра кари, а урядник два доляри. — Іван Кубарик, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться в суботу, 20. липня, в годині 7-ій вечером, в домі Тов. Горожан, 847 N. Franklin St. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Контрольна комісія здасть справоздание за 6 місяців. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Петро Кобильник, пр.; Семен Чорномаз, кас.; Ілько Савчин, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го липня, в год. 1-ій пополудни. На зборах буде звіт контролі за послідних 6 місяців і инші важні справи. — Волод. Сегінь, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. липня, в годині 2-ій пополудни, в салі У. Н. Дому, 237 Hope Ave. Напоминається всіх членів, щоб прибули на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої залеглости, щоб ненаражуватись на суспенду. Нових членів будемо принимати без оплати вступного. — Волод. Лелет, предс.; Мих. Федоров, кас.; Вас. Микитин, писар.

Національна гордість.

У залізничому возі сиділи два подорожні й завзято спречалися про вищу культуру свого народу. На перший погляд можна було сказати, що один був чистокровний Італієць, а другий Німець. „Данте, Джордано Бруно, Мікелянджельо, Ліонардо да Вінчі" вичисляв один, „Лютер, Кант, Ґете, Ваґнер" сипав другий. Так оба розгорячилися, що малощо не схопилися за волосся. Вкінці Італієць виїхав у найбільшому запалі з найважнішим арґументом: „Шаную й поважаю вашу культуру, але одно мусите признати. В часах, коли вже мали письменство, ви іще бігали по лісах, зодягнені в ведмежі шкіри". На це Німець засміявся та сказав: „То дуже помиляєтеся. Навпаки, ви іще бігали по лісах у ведмежих шкірах, коли ми вже мали літературу. Мусите знати, що я жид!" „На це мене не зловите — сміявся Італієць іще більше — мусите знати, що я також жид!"

—o—

Комповіст Йосиф Десавер дістав від свого накладчика Шлесінґера срібний годинник. За кілька днів прийшов Десавер до Шлесінґера та з жалем каже: „Послухайте, ваш годинник зовсім не йде!"

„А думаєте, що ваші романси йдуть?" — відповів холодно накладчик.

DO YOU KNOW WHY --- Dear Wifey's Advice Doesn't Always Prove Out? INTERNATIONAL CARTOON CO., N. Y. 3/2 — Drawn for this paper By Frank Leet

